
دولت و توسعه اقتصادی

اقتصاد سیاسی توسعه در ایران و دولت‌های توسعه‌گرا

نوشته

دکتر محمد تقی دلفروز

بخش دوم

مروری توصیفی - تاریخی بر فرایند توسعه اقتصادی

در دولت‌های توسعه‌گرا و ایران

۶۹

مقدمه

۷۱

فصل چهارم: مروری توصیفی - تاریخی بر فرایند توسعه اقتصادی

در دولت توسعه‌گرا

۷۹

فرایند تاریخی توسعه در کره جنوبی

۷۹

فرایند تاریخی توسعه در تایوان

۸۶

فرایند تاریخی توسعه در سنگاپور

۹۱

فرایند تاریخی توسعه در مالزی

۹۶

فصل پنجم: مروری تاریخی بر فرایند توسعه اقتصادی در ایران

۱۰۷

جمع‌بندی

۱۴۲

بخش سوم

شرایط دولت توسعه‌گرا در نمونه‌های موفق

۱۴۵

فصل ششم: نگاهی به نوع رژیم‌های سیاسی دولت‌های توسعه‌گرا

۱۴۷

فصل هفتم: بررسی شاخص‌های دولت توسعه‌گرا در نمونه‌های موفق

۱۵۹

نخبگان توسعه‌گرا

۱۵۹

استقلال دولت

۱۶۹

۱. رابطه دولت با طبقه کارگر در دولت‌های توسعه‌گرا

۱۷۳

۲. رابطه دولت با طبقات زمین‌دار و کشاورز در دولت‌های توسعه‌گرا

۱۸۲

۳. رابطه دولت با طبقه سرمایه‌دار در دولت‌های توسعه‌گرا

۱۸۶

قدرت دیوان‌سالارانه

۱۹۹

جامعه مدنی ضعیف

۲۰۶

بستر بین‌المللی توسعه دولت‌های توسعه‌گرا

۲۱۱

جمع‌بندی

۲۱۸

بخش چهارم

بررسی مقایسه‌ای شرایط ایران با دولت‌های توسعه‌گرا

۲۲۱

فصل هشتم: ساخت سیاسی دولت در ایران

۲۲۳

فصل نهم: ساخت اقتصادی دولت در ایران

۲۳۱

فصل دهم: بررسی وضعیت شاخص‌های دولت توسعه‌گرا در ایران

۲۳۹

نخبگان توسعه‌گرا

۲۳۹

استقلال دولت

۲۸۰

۱. رابطه دولت و طبقه کارگر در ایران

۲۸۳

۲. رابطه دولت و طبقات زمین‌دار و کشاورز در ایران

۲۹۵

۳. رابطه دولت و طبقه سرمایه‌دار در ایران

۳۰۴

جمع‌بندی

۳۳۲

وضعیت دیوان‌سالاری در ایران

۳۳۴

جامعه مدنی در ایران

۳۴۳

بستر بین‌المللی توسعه در ایران

۳۵۶

نتیجه

۳۷۳

منابع

۳۷۹

نمایه

۳۹۵

فصلنامه علمی-پژوهشی اقتصاد

۱۱۱	بررسی سیاست‌های پولی و اعتباری در اقتصاد ایران
۱۱۲	در دولت‌های نهم و دهم: تحلیل تطبیقی
۱۲۲	تأثیرات سیاست‌های پولی و اعتباری بر رشد اقتصادی
۱۳۱	تحلیل چهارم: مروری بر ادبیات نظری و تجربی
۱۳۲	در دولت نهم و دهم
۱۳۳	فرایند تاریخی توسعه در کره جنوبی
۱۳۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۳۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۳۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۳۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۳۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۳۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۴۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۴۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۴۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۴۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۴۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۴۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۴۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۴۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۴۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۴۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۵۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۵۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۵۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۵۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۵۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۵۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۵۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۵۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۵۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۵۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۶۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۶۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۶۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۶۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۶۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۶۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۶۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۶۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۶۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۶۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۷۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۷۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۷۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۷۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۷۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۷۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۷۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۷۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۷۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۷۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۸۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۸۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۸۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۸۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۸۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۸۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۸۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۸۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۸۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۸۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۹۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۹۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۹۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۹۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۹۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۱۹۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۱۹۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۱۹۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۱۹۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۱۹۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۰۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۰۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۰۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۰۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۰۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۰۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۰۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۰۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۰۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۰۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۱۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۱۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۱۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۱۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۱۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۱۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۱۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۱۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۱۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۱۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۲۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۲۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۲۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۲۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۲۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۲۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۲۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۲۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۲۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۲۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۳۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۳۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۳۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۳۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۳۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۳۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۳۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۳۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۳۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۳۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۴۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۴۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۴۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۴۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۴۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۴۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۴۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۴۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۴۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۴۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۵۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۵۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۵۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۵۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۵۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۵۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۵۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۵۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۵۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۵۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۶۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۶۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۶۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۶۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۶۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۶۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۶۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۶۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۶۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۶۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۷۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۷۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۷۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۷۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۷۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۷۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۷۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۷۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۷۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۷۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۸۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۸۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۸۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۸۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۸۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۸۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۸۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۸۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۸۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۸۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۹۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۹۱	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۹۲	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۹۳	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۹۴	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۲۹۵	فرایند تاریخی توسعه در مالزی
۲۹۶	فرایند تاریخی توسعه در هنگ‌کنگ
۲۹۷	فرایند تاریخی توسعه در چین
۲۹۸	فرایند تاریخی توسعه در ژاپن
۲۹۹	فرایند تاریخی توسعه در تایوان
۳۰۰	فرایند تاریخی توسعه در مالزی

پیش‌گفتار

کتاب حاضر پژوهشی در باب تأثیر سیاست بر توسعه اقتصادی است و دولت در کانون چنین پژوهشی قرار دارد. توسعه اقتصادی از جمله اهداف و آرزوهای ملل مختلف در طول تاریخ بوده است. بسیاری از کشورها که امروزه کشورهای پیشرفته صنعتی نامیده می‌شوند به این هدف دست یافته‌اند. اما در میان کشورهای به اصطلاح در حال توسعه و توسعه‌نیافته، هنوز تلاش برای دستیابی به این هدف ادامه دارد. با این وجود، اکثر این تلاش‌ها قرین موفقیت نبوده و دایره ملل پیشرفته صنعتی هنوز محدود باقی مانده است. در همین راستا، نظریات زیادی در باب توسعه اقتصادی و لوازم آن ارائه شده و بر مبنای آن‌ها استراتژی‌های توسعه‌ای گوناگونی به اجرا درآمده‌اند. برخی بر استراتژی توسعه کشاورزی و برخی بر صنعتی شدن به عنوان محور توسعه تأکید نموده‌اند. در استراتژی‌های توسعه صنعتی، برخی بر استراتژی صنعتی شدن مبتنی بر واردات و دیگرانی بر صنعتی شدن مبتنی بر توسعه صادرات تمرکز نموده‌اند. هم‌چنین سال‌ها لیبرال‌ها نقشی حداقلی برای دولت در اقتصاد قائل بوده و الگوی توسعه بازارمحور را از طریق نهادهای اقتصادی تحت سیطره خود، چون بانک جهانی، تبلیغ نموده‌اند. آن‌ها تجربه ناموفق دولت‌های کمونیست در سراسر جهان را شاهد این مدعای خود آورده‌اند که دولت کارفرمای خوبی نیست و باید کارها را به بازار سپرد. اما، اکنون پس از نظریه‌پردازی‌ها و تجربیات مختلف در طی دهه‌ها، اکثر نظریه‌پردازان توسعه روی یک نکته اجماع دارند و آن نقش حیاتی دولت در فرایند توسعه است. به عبارت دیگر، این اجماع کلی به وجود آمده است که صرف نظر از هر استراتژی که برای توسعه اقتصادی در نظر گرفته شود، نوع ساختار دولت و جهت‌گیری‌های آن و بستری که دولت در آن